

Putyin engedélye nélkül még pisilni sem lehet?

„Nem Oroszország fújja a passzát szelet”

Oroszország gazdasági növekedése, az USA-val egyre inkább éleződő konfliktusa, a nanotechnológia kérdése, a közelgő parlamenti választások, illetve a tavaszi elnökválasztás, és maga Vlagyimir Putyin, mint a világpolitika meghatározó személyisége számos kérdést vet fel manapság. Ezekre keressük a válaszokat Csaba László akadémikus közgazdász segítségével.

Oroszország befolyása a világpolitikára mennyiben változott az elmúlt években? Úgy tűnik ugyanis, hogy a '90-es évek elején lesajnált orosz „medve” felébredt téli álmából, és újra megkerülhetetlen tényezővé vált. Mennyiben köszönhető mindez a gazdasági fellendülésnek? Mennyire tekinthetjük mindezt Putyin eredményének?

Oroszországban egy igen sajátos gazdasági fejlődés figyelhető meg, amelynek meghatározó elme a járulék jellegű olajjövedelem, amely nem annyira a gazdaságpolitika teljesítményének, hanem a körülmények kedvező alakulásának, az olaj árának növekedésének köszönhető. Nyilvánvaló, hogy egy olyan országban, ahol a költségvetés és a fizetési mérleg többletben van, mindenre futja, és így nagyobbak a mozgásteretek, mint mikor élelmiszerhiány volt, és elemi dolgokat nem tudtak megoldani. Ebben a putyini politikának is szerepe van, hiszen helyreállították az állam gazdasági mozgásterét, visszaszerezték a gazdasági szférával szemben az állam önállóságát. A gazdasági növekedés azonban elsősorban a járulék jövedelmekkel függ össze, hiszen amíg az olaj ára magas, addig a gázé, a villamos energiáé is magas, mindezek pedig plusz bevételeket jelenthetnek. A kérdés csak az, hogy ezeket mire költik.

Itt vetődik fel a nanotechnológia kérdése, amire egyre többet költ Oroszország. Ez a technológia szolgálhat-e fegyverkezési célokat? Kell-e félnünk tőle? Hová vezethet az orosz gazdasági növekedés?

A nanotechnológia egy fontos kérdés, amivel foglalkozni kell. Az biztos, hogy a nanotechnológia részben a hadsereg fejlesztésével függ össze, de ez a világon mindenhol így van. Ez egy bonyolult technológia már önmagában is, és ennek az üzleti bevezetése pedig külön erőfeszítést igényel. Tehát attól, hogy egy moszkvai laboratóriumban kifejlesztenek valamit, az még nem jelenti azt, hogy ezzel alapvetően lehetővé tudják tenni egy új eszköznek a termelését a világ fegyverkereskedelmében. Itt inkább arról van szó, hogy Oroszország egy bizonyos területen növelni akarja befolyását, ütőkártyákat akar az európai országokkal szemben. Gazdasági erejét tekintve ugyanis nem nagyhatalom, hanem egy kis ország. A világgazdasági befolyás nem egy ország nagyságától függ. Az orosz piac körülbelül akkora, mint a lengyel és a magyar együttesen, ezért minden olyan lehetőségre megpróbálnak rástartolni, amiben befolyást tudnak szerezni maguknak. De ezt nem szabad összekeverni azzal a befolyással, ami a szovjet korszakban volt jellemző, sem gazdasági, sem katonai szempontból. Mindig abból kell kiindulni, hogy Belarusszia már vagy 12 éve bejelentette, hogy szeretne egyesülni Oroszországgal, de azóta még csak a közös valutáig sem jutottak el. Ez annak a jele, hogy részben nem akar, részben pedig nem tud egyesülni, márpedig ha egy ilyen Ausztria nagyságú országot nem tudott, vagy nem akart lenyelni, akkor Németországnak vagy más nagy országnak, például Lengyelországnak nincs félnivalója. Minden kérdés, ami

az orosz befolyás növekedésére utal jogos, de nem szabad azt a látszatot kelteni, hogy ők fűjják a passzázszelet Európában, vagy a világgazdaságban.

A Roman Abramovics-féle milliárdos orosz üzletemberek, hogyan befolyásolhatják az orosz gazdaság terjeszkedését?

Ezek az üzletemberek egy tartós folyamat részét képezik, de nem tekinthetők Moszkva kinyújtott karjainak. Az viszont igaz, hogy egy orosz vállalat nem fog szembe menni az orosz állam érdekeivel, és erőteljesebb a kapcsolat az állam és a nagyobb vállalatok között, mint más országok esetében.

A Közép-Európába tervezett rakétavédelmi rendszer miatt kialakult amerikai orosz ellentét hova vezethet?

USA szempontjából ez a cseh és lengyel területekre telepítendő rakétavédelmi rendszer nem tűnik átgondoltnak, mert valós veszélyt jelenthet Oroszországra. Hiszen egy félreértésen alapuló csapás megelőzésére nem lesz lehetőségük a földrajzi közelség miatt. A cseh és lengyel területekről a hosszú és középtávolságú rakéták percek alatt akadály nélkül elérhetik a moszkvai központot. Ez a kérdés egy főleges veszélyforrás, amit a két ország kapcsolata, és a nemzetközi helyzet nem indokol. Ez a kérdés azt követően rendeződhet, miután az Egyesült Államokban és Oroszországban is feláll az új politikai vezetés. Addig inkább muszklimutogatásra számíthatunk, mintsem valós megegyezésre, de előbb-utóbb lesz megegyezés, mert az USA számára az iraki és iráni térség élvez abszolút prioritást, nem pedig Közép illetve Kelet-Európa, és Oroszországnak sincs érdekében egy mély konfliktusba bonyolódnia USA-val.

Koszovó kérdésében mihez vezethet az, hogy Oroszország és USA nem ért egyet?

Moszkva nélkül nem lehet tartós békét kialakítani, sem a Balkánon, sem másutt. Az oroszok egyedül nem tudnak egy jó partit összehozni, de mindenki más partiját el tudják rontani, ezért csak velük egyetértésben születhet jó megoldás.

Oroszország és Kína kapcsolatai a jövőben kirajzolhatnak-e egy új erővonalat USA-val szemben?

Oroszország és Kína kapcsolata kizárólag a nyersanyag beszerzésre összpontosul. Kína a saját növekedésének menedzselésével van elfoglalva (például: olimpia, környezetpusztítás és következményei), és nem egy klasszikus, imperialista terjeszkedő állam. Oroszország számára Európa a piac, Kínának pedig Amerika jelentheti inkább a partnert, így nem tudnak alternatívát felmutatni az Egyesült Államokkal szemben.

Szóba hozta a leendő orosz politikai vezetést. Mi várható a decemberi parlamenti választásokon, és mire számíthatunk a márciusi elnökválasztáson? Egy olyan hatalomváltástól fűtött politikus, mint Putyin vajon hajlandó lesz-e háttérbe vonulni?

A decemberi választások előre lefutott, annyira nyilvánvaló az Egységes Oroszország párt (JeR) főlénye. Ami Putyint illeti ő nem az a típus, aki 54 éves korában visszavonulna emlékiratait írni, és nem is az az ember, aki egy igazgatótanács elnökeként vagyont akar keresni, és kielégíti, ha elmehet nyaralni a közel-keletre a barátnőjével. Vlagyimir Putyinnak az elnökválasztás után is nagy befolyása marad majd Oroszországban, akár

miniszterelnökként, vagy akár úgy, mint a nemzet tartaléka, ahogy az Kínában Deng Xiaoping esetében volt, akinek az engedélye nélkül még pisilni sem lehetett elmenni, holott már minden pozícióról lemondott. Ezért elképzelhető az is, hogy kreálnak neki valamilyen posztot, amiből ugyanúgy fenn tudja tartani befolyását, mint eddig.

Viktor Zubkov mennyire lehet Putyin alternatívája, mint leendő elnök?

A szovjet életmódot ismerve, egészségügyi okok miatt nem gondolom, hogy Zubkov túl a hetvenen hosszú évekig még meghatározó tud lenni az orosz politikában. Azt viszont elképzelhetőnek tartom, hogy Zubkov előtérbe állítása a tudatos putyini taktika része. Ugyanis, ha Zubkov egészségi állapota esetleg azt eredményezi, hogy időközi választásokra van szükség, akkor pedig már Putyin is elindulhatna a választásokon, kvázi úgy megy el, hogy jön.